

Kolme Mulgimaa valla otsusteje ollive Mulgi Elamuskeskuse kokku tullu, et oma silmäge üle kaia, kudas sääl tüü om edenu.

Pildi: TaaVID Meedia

Mulgimaa omavalitsuste ütine volikogu sai kokku Mulgi Elamuskeskusen

Mõni päev enne jõule kogunive kigi Mulgimaa omavalitsuste – Tõrva, Mulgi ja Villändi valla – vallavolinigu ja vallavalitsuse liikme Ala küllä Mulgi Elamuskeskuse, et kaia oma silmäge üle, kudas läöp mulke maa-märgi Mulgi Elamuskeskuse lumine.

Kokkusaamise ürajatuses kõnel SA Viljandimaa Arenduskeskus turismiteenuste päälük Konovalovi Johan-Kristjan Mulgi- ja Villändimaa turismiala käekäigust. Pääle sedä andsive Mulgi Elamuskeskuse rojektijuht Roometsa Sille ja Tõrva vallavanemb Ruusmanni Maido täädust sellest, kui kaugel keskuse lumisege oldas.

Mulgi vanemb Visteri Kalle ütöl, et Mulgimaa vallavolikogude kokkusaamisi tasup tetä. “Tegemist olli jälle tähtsa sündmusege, kus kolme kultuuri alal kuuntuüd tegeve omavalitsuse volikogude kogunive, et arute ütenukun Mulgimaa tulevigu üle,” kõnel Vister. “Eestimaal näep aruarva sedä, et eri maa-konde omavalitsuse aave vabahtligult ja nõnda tubliste ütte asja ja levväve raha selle elluviimises.”

Vanast obesetallist om saanu tore näituseoone.

Viimäte ollive Mulgimaa omavalitsuste volikogude üte lavva ümmer sihke säädman 2019. aastel.

Tõrva vallavanemb Ruusmanni Maido and täädä, et Mulgi Elamuskeskuse uhke valla-tegemine om laanin maikuul, a ette telmisege saave rühmä sääl kävvä joba ennemb kah. “Suur tüü om ärä tettu terve Mulgimaa ja mulke abige! Aitüma kigile, kes nende aastide sihen

selle man nõu ja jõuge toes om ollu,” ütöl Ruusmann. “Nüid om aig täiskäik sissi lükäte ja kavva tettu kaunike rahvale valla tetä!”

Keskuse rojektijuht ja MTÜ Mulgi Elamuskeskus juhatusse liige Roometsa Sille sellät, et suure Mulgi talu ümmerehitmine muudsas elamuskeskuses om ollu keeruline, a väige uvitev. “Mulke nutikust om egä sammu man vaja ollu, sest keskuse lumine om jäänu täpseld

kigi mailma ädäde keskele. Kugi muresit tullu ette, om tüü iki laani perrä edenu ja varsti valmis,” ütöl Roomets.

Mulgimaa elamuskeskus om Tõrva vallon Taagepera lähiksen Sooglemä talun. Sii om kolme Mulgimaa valla ütine ettevõtmine, mida om ette valmistet rohkemb ku 15 aastet. Sooglemä talust tulep tänapäeväne keskus, mis annap põnevel moel täädust mulgi rikkast aaluust ja

Rahnel Peeter
Mulgi
vallavolikogu
aseesimiis

Mulgi elamuskeskuse lumine Sooglemäele om Mulgimaale suur ja tähtis samm nii mulgi kultuuri ku turismi edendemise jaos. Ta saap olla nii ürajatuses ku lõpetuses Mulgimaa ja mede kultuuri tutvustemise man ek Mulgi elu edendemise man.

Elamuskeskuse valmissaamise käigun om ette tullu ulka takistus, millest tullu üle saia. Ja neist om üle saadu! Aastide joosul om peetu tulitsit vaieulusi nii keskuse puult ku vastu. Toetejide ääle om õnnes pääle jäänu. Miul om kah õnn ollu nende ulgan olla.

Mulgi kiil: Ilves Kristi

kultuurist. Mulgi Elamuskeskus piias saama mulgi kultuuri maa-märgis ja mulgi meelee kandjes. Ütekõrrage om ta nii vaatemist väärt kotus, muuseum, tääbekeskus, sündmuste kõrraldemise paik ku kohalige teenuste ja kauba müümise kotus. **YM**

Mulgimaa pühäpaiga saive pildi pääle

Minevaaste kõrrald sihtasutus Hiite Maja joba 15. kõrda rahvusvahelist iite kuvavõistelust, mille mõte om jäädvuste ja tõsta au sissi pühäkotussit ja julguste inimesi nendege tutvust tegeme. 20 auinnast 18 tullive siikõrd Eestise ja neist omakõrda 11 pilti om üles võet Lõune-Eestin.

Edimest kõrda olli vällä pantu Mulgimaa auind, a Mulgimaa pühäkotussit olli näta kah mitme tõise pildi pääl. Pääauinna sai Začeki Sveni pilt lumitise täiskuuüüst Suuren Taevaskoan.

Ande auind. Maagiline Siniälliku allik Villändimaal. Pilt om tettu Paistu kihelkonna Intsu külän.

Pilt: Kooskora Kristin

Tavade auind. Öbevalge jätmine. Pilt om tettu Paistu kihelkonna Intsu külän Suure Siniälliku man.

Pilt: Borni Mehis

Tervise auind. Allikukaste. Pilt om tettu Elme kihelkonna Elme alliku man.

Pilt: Začeki Sven

Mulgimaa auind. lietamme vananemine. Pildi pääl om Tõllamäe iietamm Paistu kihelkonna Loodi külän.

Pilt: Aništšenko Emil

Iie sõbras valiti Tarvastu kuulmeister Kasendi Sirje

Jõulukuul kuulutedi Tartun vällä 2022. aastae iie sõber – Tarvastu kuulmeister Kasendi Sirje. Sii aunimi andas inimesele, kes om pallu ärä tennu luuduslike pühäkotuste oidmise, uurmise ja tutvustemise ääs. Iie sõber om inime, kes om tennu pühäkotuste jaos pallu rohkemb ku ta piap ja ku temält oodetes.

Kasendi Sirje iistvedämise ja tagastõukamisege

- teive Tarvastu gümnaasiumi õpilase uurmisetüü Tarvastu kihelkonna pühäkotustest ja küsseve selle jaos täädust oma kandi vanembide inimes-

te käest. Tänu sellele om kaardi pääle märgit mitu Tarvastu kihelkonna pühäkotust, mida seni es täädä;

- käiti mitu kõrda pildistemen Tarvastu kihelkonna pühäkotussit;

- ehitedi üle Tarvastu jõe sild, mida müüda saap Kuresaare külä Matu kuupa alliku manu;

- sai teos Põlise Pere iieretk Tarvastu kihelkonna luuduslike pühäkotuste manu;

- võtve Tarvastu Gümnaasiumi noore tubliste osa iite kuvavõistelusest;

- säeti kokku ja anti vällä Tarvastu pühäkotuste piltege Villändi valla kalender “Luuduse pühälik puudutus 2021”;

- säeti kokku, panti mulgi kiilde ja anti vällä raamat “Tarvastu kihelkonna vana pühäkotusse. Luumiseluu ja perimuse”;
- säeti kokku ja panti vällä Tarvastu kihelkonna luuduslike pühäpaike päeväpildinäitus.

Oma süäemest tullu tegemiste ja tüükusege om Sirje tennu ilmatu pallu selle ääs, et täädust Tarvastu kihelkonna luuduslikest pühäkotustest alla oida ja edesi kanda.

YM

Kasendi Sirje kuulutedi aastae iie sõbras 3. detsembril Tartun.

Pilt: Kaasik Kiur

Tõine mulgikiilne luulevõistelus sai läbi

Detsembrekuul sai läbi mulgikiilne luulevõistelus, mes kand Mulgimaa juurdege kuulsa keeletäädlaste ja murdeluuleteje Pent Nurmekunna nime. Võistelust kõrrald Mulgi vald joba tõist kõrda ja ettevõtmise iistvedäje Rahneli Peeter ütäl, et sedä tahetes kindlaste edesi tetä.

Osalise ollive Abja muuseumise kokku kutsut 16. detsembril, Pent Nurmekunna 116. sünniaastepäeväl.

Siikõrd võtt võistelusest osa viis auturit, kellest enämbjagu saatsive mitu luuletust.

Nelläliikmeline indajide kogu and vällä kolm auinnalist kotust.

Kige parembes tunnistedi Tõrva kirjamihe Jaska Vello tüü. Tõise kotusse sai minevaastene võitje Kriisa Enno, kes om kah Tõrvast peri. Kolmas auind läits Pildi Ainole, kes om selle murdeluulevõisteluse mõtte akateje ja esi latsepõlven kogundi Pent Nurmekunnage silmäst silmä kokku saanu.

Nelländet ja viiendet kotust jäive jagame Tarvastu nuurmiis Liiberi Robin ja täädä-tuntu nalaluuletuste kirjutete Tamtiku Jüri.

Auinna ollive rahalise, pääle selle anti egäle osalisele tänupaper ja Mulgi valla kalender.

”Sii luulevõistelus sai luudu selle jaos, et mulgi kiilt ja sellen keelen kirjutemist iki au sihen

ja elun oida. Kindlaste tahame sedäsi kah nuuri rohkemb mulgi murdeluule manu meelite,” kõnel Rahneli Peeter ja ütäl, et sii aaste kuulutedes kindlaste vällä kah kolmas Pent Nurmekunna nimeline murdeluulevõistelus, nõnda et auturi võive joba akate uusi salmiksit kirjuteme.

Indajide pundin ollive siikõrd Porkaneni Ingrid Abja raamatukogust, Kulli Milvi Alliste põhikoolist, Lindvesti Laine Abja gümnaasiumist ja Ilves Kristi Mulgi Kultuuri Instituudist.

Võisteluse läbiviimist kõrraldive ja toetive Mulgi vallavalitsus, Mulgi valla muuseumide ja turismi sõprade selts, Mulgi Kultuuri Instituut ja Rahneli Peeter.

Üitsainus Mulgimaa avaldep väikse valiku siikõrd võistelusele saadet luuletustest.

Ilves Kristi toimeteteje

Murdeluulevõisteluse lõpetemine Abjan. Kura kätt vaadeten Mulgi vallavanemb Jugomäe Imre, tõise kotusse võitje Kriisa Enno, kolmande kotusse võitje Pildi Aino ja võisteluse iistvedäje Rahneli Peeter. Pilt: Ilves Kristi

Kriisa Enno

Saku Kuldne

Kallis olet, Kuldne Saku,
päiväst päivä siu ma laku.
Elu uvi äämp ei paku,
mõtte nigu tõrvataku.
Üüse abemest end kaku,
ku om valu löönu makku.

Und ei tule, kodukaku
parasteve: “Laku, laku!”
Pää om paisten, kannal raku,
käämä all ku aavapaku.
Suure tänu siule, Saku,
pia ma taiva tiide akul.

Sia, miu kallike

Oh mulgi kiil, miu sünnikiil,
siu iki kuulda igätse.
Ma pikält ollu mereviil,
om sõna mitme vigätse.

Sia olet ku üits rõõmupall,
nüit uvvest miilde virgu.
Siu uutmen pesä rääste all
ku kallil pääsusirgul.

Ei või miul meelest minnä sii,
mes emä ütlen pandse.
Ta läbi elu surmani
siu keelel kindlalt kandse.

Jaska Vello

Kodulävel

Mul miilde jäänu om
nii kuldse villapõllu
ja künkänõlva
täis värviküllän lilli.
Kos taivalaotus
kaikus linnulaulust
ning aasadele
laotus uduluur.
Ma tuukõrd mõtli sis,
et nõnda jääpki elun,
ku oma kodulävelt
süüviv nägemus.
Me karjatii ja aas
täis kastepärlit,
sääil tuukõrd lõppi
miu silmäpiir.

Kuid aaste lätsive,
kik müüidus nõnda ruttu,
mut kodust ärä viis
siisama tuttav tii.
A mälestusten
nigu siikõrd
ma oma kodulävel
saisa nüidki viil.

* * *

Jõuluõhtu tähevalgus
om nii õrn ja ell
nigu süämelüüke taktin
laolap kerkukell.
Nõnda igatsev ja kutsuv
om ta viis.
Nigu inglekeeli ütles -
tulep jõulumiiis.
Temä tulekun om rõõmu
jõuluvalgust.
Selle säräst piagi koidap
uue aaste algus.

Tamtiku Jüri

Meepäälinn

Meepäälinn Eestin Karksi-Nuia,
sii tänu mesilindele.
Nii latti ikke kõrgen oidve
ja innaalandust ei tii.

Mia tänu noile uhkust tunne,
sest tollen linnan elä mia.
Mia looda, et tuu aig ei muutu -
meepäälinnan jääp kestmä sii.

Nii mõtiskle õdaku penige kõndman
ma tolle linna uulitsal.
Kuis mesilinnu miut siin saatman
sel vaikel sügisõdakul.

Liiberi Robin

Kaotedu äitsme

Vana kaardivägi seisäp püüne pääl,
kostap seto röövin memmekside ääl
üle maa.

A nuur neuu annap täädust,
et kodulõhn kaop säält just,
kost linn nakap.
Lehten kirjutedi, et kooles viimäne liivlane,
küll koolep üitskõrd ka viimäne iidlane
ning perrä saarlase kah.

Sis, jah sis tulep ek päiv, ku jõvvp
egä eestlänegi tasailluksi sövvp
vähemusrahvide ulka.

Küll kõneleme sis, mikeperäst toda kirjakiilt tarvis,
uhke inimese ütlen rivin näütämen miilt,
et juure iki om tähtsa.

Ildas jäädässe... liivlase om tõisen ilman
ja seto kõrdin, olgu siul või pisäre silmän,
kaotedu om kodulõhn.

Pildi Aino

Vana kõivupuu

Kunaki üits väike tidruk
küüt miu usseaia nukka.
Kasus temä, kasve mia.
Temäl juusse lendliv tuulen,
mia latva kõiguti.

Nüid ammuk miu tüvi
om korbakuuen allin
täüs aa puult
küntü vagusit.
Viil iki miu ladu
kõigup tuulen
nink liigup mahl
alli korba all.

Ole vana kõivupuu.

Kõdarit kõdritseme

Lää õite kae,
ka joba ruutsi küllen
om kasun kõdarit.

Akka illuksi näit kõdritseme.
Kudas mudu iki täät,
määndse kõdare om täüs.
Ek saap kõrdi sissi
värsküt ernit.

Jaanuari algusen olli võttemiiskond perekond Pavelsoni kodun Tõrva vallan pudrutegu üles võtman.

Pilt: Grenbergi Ave

Latsel

Vanapagane kingitus

Püüglen Mägiste talu lähiksen elänu mõtsa sihen Vanapagan.

Üitskõrd saanu Mägiste per-naine täädä, et Vanapaganel sündünü laits. Mägiste per-naine mõtelnu, et läöp kah last vaateme, et miande ta om. Tõise kiildän küll, et ärä mine, ei tää, mis tiip.

Tõine päev lännu per-naine, võttan küläkosti kah ütän ja pannu ette kige uvembe põlle, mille alle laadalt osten olli. Län-nu ja jõudengi Vanapagane maja manu. Esmald pellänu küll sissi astu, a peräst võtten süäme rin-du ja astun sissi.

Vanapagan ja ta naine ollu Mägiste per-naise vastu lahke, kõnelnu küläudisist ja viimäte näidänu last kah. Laits ollu sian-desama nagu kik latse, a süsi-must ja sarvenuki pähän.

Ärä minnen Vanapagan ksen per-naist põlle laiali oida ja pannu talle põlle pääle ahjust kühvletävvve ööguvit süse. Per-naine kohkunu ärä, et palutep ta kige uvembe põlle ärä. Nii ku ta Vanapagane tarest tükk maad kaugembel ollu, julgenu ta söe maha puistate.

Kodun võtten naine uvve põlle iist ärä, et vaadete, ku pallu om ärä palanu. Oma imestuses nännu ta, et põll ei olegi kõrbu-nu. Põlle volte vahelt löüdän ta kaits kuldraha. Nüüd alle saanu per-naine aru, et söe ollive tegeli-guld rahade. Küll kahetsen per-naine, et visas söe maha, a es ole ämp midägi tetä.

Rahvajutt: RKM II 99, 347/8

< Abja raj. - L. Univer (1948)

Mulgi kiil: Ilves Kristi

Mulgi pudrust tetäs vilmi

Mulgi Kultuuri Instituut Mom pääle akanu iiltüüdege, et viia Mulgi puder UNESCO vaimse kultuuripe-ränduse esindusnimekirja.

Kandidiirmises piap muu ulgan valmis saama kah 10minutiline vilmi. Sii om jusku mede pudru visiitkaart, mes piap egäle vällamaalasele kah lühikse aage selges tegeme, mesasi sii Mulgi puder om, ku tähtis ta mulke jaos om ja mesperäst piap ta saama UNESCO vaimse kultuuri-peränduse esindusnimekirja.

Vilmi jaos om Mulgimaal tettu joba mitu võttepäevä ja paar viil ihen. Näidätes pudru tegemist ja süümist koduden, kuulen, kogukonden. Sõna saave egän ian Mulgimaa inimese,

asjatundje, pudrumeistre ja tõi-se asjauvilise.

7. jaanuaril olli võttemiiskond Karjatnurme külän perekond Pavelsoni man ammatin. Pereemä Pavelsoni Öie olli latse ja latselatse kokku kutsun ja keskpäevä aigu pantigi puder ütänkuun akkame. Ta akas ette-valmistustege joba paar päevä varemb pääle. "Kige tähtsamb olli löüdä tükk õiget pudruliha – siast läbikasunu sialiha. A mia es levvägi siikõrd, sai eräl-di pekki ja lahja liha ostet ja sis kokku pantu." Öie ütäl, et kaa-mera ihen pudrutegemist ta es pelgä. "Mia ole tuest ja viist läbi käinu ja es mõista midägi pelläte. Egä Mulgi pudru man ei saagi midägi untsu minna, pallalt sedä võip ette tulla, et

ku suurme om leotemed, sis jääve kõvas. Ja ku väige kuuma ahju panna ja vesi päält ärä au-rap, sis võip raasike põhja kah kõrbude."

Siikõrd läits kik äste, puder sai ää ja vilmi pääle võeti nii tegemine ku süümine.

Mulgi pudru UNESCO-se viimist saap toete egä mulk. Näituses sedäviisi, et vastap Mulgi pudru küsimuste pääle veebin (MKI Facebookin või mulgimaa.ee lehe pääl) või pap-re pääl (ankeete saap raamatu-kogudest). Suures toes om kah kogukonde toetusekirja, mida võip tetä vaban vormin ja saata instituudile.

Ilves Kristi
toimeteje

Ruute sissi om ärä paetet 10 nimetust, millege Mulgimaal edevet inimest om kutsut:

ÄTSÄK, EDVI, EDVIK, EDVISK, ETSITEI, IRT, JÕÕBIK, LIRKA, ETSIK, ARDSIK.

Otsi vällä! Loe edes- ja tagaspidi, alt üles, ülevest alla ja viltu kah!

P	U	R	S	A	M	I	B	N	O
S	B	Õ	I	V	E	R	G	M	Ä
M	H	L	K	T	T	Ä	T	U	
Ü	M	E	I	A	S	V	S	K	M
S	K	S	B	R	I	A	O	S	L
D	T	Ü	Õ	D	K	B	M	I	E
E	Õ	M	Õ	S	J	A	P	V	M
D	T	G	J	I	H	M	H	D	B
V	I	Õ	N	K	I	V	D	E	Ü
I	R	I	M	M	A	S	G	U	V

Sääjä sõna õigeste rivvi, sis saat üte vanasõna!

SUVEL KIBEMB LEIB IGI SEDÄ TALVE MIDA MAGUSAMB.

Nalla kah

Jääkarupoig läöp emä manu ja küsüp: "Emä, ütäl, kas mia ole iki jääkaru?"

"Muduki olet," ütäl emä.

Poig jääp mõtleme ja läöp esä manu.

"Esä, kas mia ole iki jääkaru?"

"Muduki olet sa jääkaru. Aga mesperäst sa sedä küsüt?"

"Koradi külm om!"

Läits miis rohupuuti, vaades indu ja mõtel, et odavamb tulep kõrva pää ala panna.

Akas sis tagasi mineme. Tii pääl aste sissi matusseärisse, näi indu ... ja läits tagasi apteeki.

"Ärni, sia olet üleni verege kuun! Mes juhtusi?"

"Kaits pätti tullive üüse linna pääl vastu ja andseve miule kere pääle."

"Kudas sedäsi? Siul om ju karaten must vüü!"

"Pime olli, na es näe."

Juku om nooremebele vellele kivikse kõrva toppin.

Emä pahandep: "Juku, kudas sia ommeti selle pääle tullit, et vellele kivi kõrva toppi?"

"Mia tahtsi näta, kas sii om õige, mes sia ütäl – et tal kik üttest kõrvast sissi ja teisest vällä läöp," kostap Juku.

Üits naine uurip tõi-käest: "Mes sis miis siule jõulus kinkse kah?"

"Näet sääl uulitse pääl sedä punast Ferrarit?"

"Näe küll. Väegä uhke!"

"Vot, täpi pääl siast värmi punatse kinda."

"Eilä tullit miule ütis rüüvel manu ja varast mu pallas. Kellä, rahakoti, televoni – kik võtt ärä!" kaibap miis sõbrale.

"Mia arvassi, et siul om revolver kik aig ütän," imestep tõine.

"Jah, a sedä ta õnnes es levvä kätte."